

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
 Egész évre ..... 16 k.
 Negyedévre ..... 4 ..
 Helyben házas hordva.
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 ..
 Vidékre postán szállítva.
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 ..
 Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
 napilap

Megjelenik minden nap, a hét napot
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyváradi, Szilágyi Dezső u. 6.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 211. szám.

Nagyvárad. Vasárnap 1914 Szeptember 13.

A döntés napjai.

Ujra folyik a harc Lemberg-nél és lélekzetvisszafolytva várjuk a döntést. Bizunk az igazság Istenében, hogy a döntő ütközet nekünk fogja meghozni a diadalt.

Az északi harctéren előnyomulunk.

Az északi harctéren a helyzet ezideig lényegében ugyanaz, ami tegnap volt. Az ütközet tovább folyik. A mi csapataink állandóan offenzívában vannak és lassan, de állandóan előrehaladnak.

A finnországi orosz hadtestet megverték.

Budapest, szept. 12. (Min. sajtóosztály.) A berlini Wolff-ügynökség közli a német nagyvezérkar jelentését: Az orosz 22-ik finnországi hadtest kísérletet tett arra, hogy Lyck felől beavatkozzék a kelet-poroszországi harcokba, de Lyck mellett vereséget szenvedett.

A német diadalmas előnyomulás.

Bülow győzelme.

Budapest, szept. 12. A Bülow tábornok hadserege a franciáktól és angoloktól nagymennyiségű ágyút és tízezer foglyot szerzett.

Antwerpen megadása előtt.

Budapest, szept. 12. A Pester Lloydnak jelentik: A belgák fővárosa, nem bír tovább ellenállani a németek ostromának és közvetlen átadás előtt áll.

Francia vélemény a 42-es ágyukról.

Budapest, szept. 12. (Cenz. távirat.) A párisi lapok cáfolják a 42 centiméteres mozsarak létezését. El akarják hitetni a

Elesett tisztjeink.

Budapest, szept. 12. (Saj. tud. cenz. táv.) A M. T. I.-nak jelentik Bécsből, hogy az eddigi veszteségi kimutatások szerint egy tábornok, 4 vezérkari tiszt, 21 százados, 8 főhadnagy, 31 hadnagy és 21 zászlós esett el.

Tisza István Bécsben.

Bécs, szept. 12. (Tud. cenz. táv.) Gróf Tisza István ma Bécsbe érkezett.

A pápa kiutasította az orosz nagykövetet.

Budapest, szept. 12. (Cenz. távirat.) A Pester Lloydnak jelentik Rómából: A Vatikánban a diplomaták legutóbbi kihallgatásakor az új pápa kijelentette az orosz vatikáni nagykövetnek, hogy nem fogadhatja olyan állam üdvözlését, amely a Vatikánnak tett ígéretét nem teljesíti. A követ zavartan azt felelte: Ez nem igaz. Erre a pápa ennyit mondott:
 — Követ ur, távozzék!

közönséggel, hogy a gyilkos tűz mozsarak nincsenek.

Arras vára német kézen.

Budapest, szept. 12. (Cenz. táv.) A Magyar Távirati Iroda jelenti: Arrast a Boulognet és Calaiszt védő utolsó északnyugati várost a németek elfoglalták a londoni Times jelentése szerint.

Német repülőgépek a franciák hadai ellen.

Budapest, szept. 11. (Cenz. táv.) Turini jelentés szerint a párisi Liberté ezt a táviratot közli: A német aviatikusok bombázták a felvonuló francia csapatokat.

A halálra ítélt város.

Budapest, szept. 12. A francia főváros a rettegés szörnyű napjait

éli. Különösen a Zeppelinektől félnek. Éjjelenként az utcákon egyetlen lámpa sem ég, az utcák teljesen sötétbe borulnak, — hogy a bombák célpontot ne találjanak.

Hazug francia híresztelés a németekről.

Budapest, szept. 12. (Saj. tud.) Rotterdamból jelentik a M. T. I.-nak, hogy a franciák azt a hírt terjesztik, hogy Párisnál a német szárnyak visszavonultak és a centrumban váltakozó szerencsével foly a harc. De ez a hír, minden alapot nélkülöz s már csak azért sem érdemel hitelt, mert még azt sem mondja meg, hogy a harc Páris előtt és Páris birtokáért folyik.

A tengeri harcok.

Német hajók küzdelme.

Budapest, szept. 12. (Cenz. táv.) Berlini távirat jelenti: A Karlsruhe kis cirkáló csatározik több angol cirkálóval. A Dresden kis cirkáló a braziliai parton elfoglalta a Hamwnod angol szénszállító hajót értékes rakományával együtt.

A német hajók az Oceánon.

London, szept. 12. Berlinen át Daily Telegraph közli, hogy az öt német cirkáló az Atlanti oceánon folytatja azt a munkát, amely a brit kereskedelmi hajók elsüllyesztésére irányul. A német gyorscirkálók nagy sikerrel dolgoznak, bár huszonnégy angol cirkáló és ezenfelül számos francia hajó üldözi őket.

Mindez mutatja a gyorsaság nagy értékét. Sok esztendőn keresztül Németország gyorscirkálókat építtetett s kilenc ilyen cirkálója van. Amióta a brit tengerészeti hivatalnak takarékoskodnia kellett, hogy a parlament többségét kielégítse, azóta az admirálisnak régi hajókkal kellett beérnie. (A min. eln. sajtóosztályától.)

Az anglok sürgetik flottájuk akcióját.

Berlin, szept. 12. A Wolff-ügynökség jelenti:

Minden jel arra mutat, hogy Anglia közvéleménye mind erélyesebben követeli az angol flotta-erő teljes akciójait, hogy az Északi tengeren az aknaveszélyt

kikerülni lehessen. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.)

Segítség Indiából.

Budapest, szeptember 12. Hollandián át jelentik Londonból: A Reuter-ügynökség jelentése szerint India két gyalogos hadosztályt és egy lovasdandárt fog a harcterre küldeni. Három további lovasdandár később indul. A Nieuve Rotterdamische Courant szerint Indiából összesen hetvenezer embert hoznak Európába.

Elesett szerb tábornok.

Budapest, szeptember 12. **A szerb Timok hadosztály megsemmisítésénél Stefanovits szerb tábornok elesett.**

Felhívás

Nagyvárad város összes asszonyai és leányaihoz.

A „Jobbkéz” név alatt csoportosult társadalmi akció, mely hétfőn lép életbe és melynek célja a sebesült katonákat oly módon támogatni, hogy egyrészt bőségesebb, erőteljesebb táplálék nyújtásával hamarabb visszanyerjék egészségüket, másrészt apróbb óhajaik, kívánságaik teljesítésével hozzájáruljanak lelki egyensúlyuk épségben tartásához, elhatározta, hogy az önként felajánkozott lelkes hölgyeket, kórház szerint csoportosítja, hogy így jobban és rendszeresebben végezhessék munkájukat.

Szükséges és célszerű egy ily beosztás már azért is, hogy a sok munka és anyagi áldozat, amellyel hölgyeink oly bőkezűek, ne pazaroltassék hiába, mert a fölsőlegesen elpazarolt erők két irányban is kártékonyan hatnak, először nem érik el vele az óhajtott célt, másodsor éppen ezért lehangolják, elkedvetlenítik az illetőt a további munkától.

Felkérjük tehát mindazon asszonyokat és leányokat, akik valamilyen módon, de leginkább élelmiszerek tej, kávé, bor, éiga-

retta stb. küldésével segíteni, kedveskedni kívánnak a beteg katonáknak, jelentkezzenek az alant felsorolt felügyelők valamelyikénél a szerint, amelyik kórháznak kívánják adományukat eljuttatni (jelentkezi lehet telefonon, írásban vagy személyesen), a kik is megadják az esetleges kívánt felvilágosítást s beosztják a jelentkező adományozókat, hogy ne forduljon elő a jövőben oly eset, hogy egy-egy kórházat megrohannak a sok adománnyal s azt ott nem lehet gazdaságosan értékesíteni, míg másutt ugyancsak elkelne egy kis segítség s nincs kihez fordulniok.

Itt közöljük a beosztott hölgyek névsorát s előre is köszönetünket fejezzük ki a nemes szívű adakozóknak. A „Jobbkéz” pénzkészlete 296 korona, mely összegből a sebesülteknek valamelyes nagyobb szükségleteit (mankót stb.) fogjuk fedezni.

A „Jobbkéz” akció nevében

Csapatkórház I. csoport Pally Lajosné.

Csapatkórház, I. csoport. Nagy Odónné, Varró Domokosné felügyelők; Ficzek Lajosné, öz. dr. Deákné, Laszky Arminné, Rendes Vilmosné, Sztaniszlávszky Adolfné, Fényes Lajosné, Füredy Lászlóné, Török Gyuláné, Sal Ferencné, Grósz Sándorné, Weisz Mórné, Révész Arturné, Hirschmann Edéné, Gyenge Béláné, Zigre Miklós, Feledy Józsefné, Száhlender Ksrolyné, May Sándorné, Ficzek Jenőné, Govrik Akosné, Bodnár Gyuláné, Brányi Gézáné, Bognár Sándorné, Bognár Lili, Udvarhelyi Béláné, Udvarhelyi Irma, Kernács Jánosné, Bodnár Malvin, Gyémánt Jenőné.

Kereskedelmi Csarnok. Öz. Berkovits Ferencné, Stern Odónné felügyelők; dr. György Ernőné, dr. Kovács Zsigmondné, Rigó Szeréna, Wiener Jenőné, Agoston Péterné, dr. Moskovits Józsefné.

Csapatkórház II. csoport. Sarkady Lajosné, Fényes Manóné felügyelők; Schönfeld Lajosné, Kelen Béláné, Bielitz Sándorné, Sarkadi Klári, Edelmann Aliee, Székelyné, Leipnik Rózsi, Darvas Imréné, Kirseher Erzsike, Edelmann Menyhért, Bárdos Imréné, Hoffbauer Pálné, Hoffbauer Edith.

Főgimnázium. Mórész Ernőné felügyelő; Szunyogh Pálné, Miskolczy Lili, Miskolczy Ferencné, Matolay Károlyné, Révics-

kiné, Orley Györgyné, Korbuly Lajosné, Hosszu Jánosné, Poyvár Ernőné, Siket Trajáné, Siket Ilus, Szotek Gáborné, Bot Benyóné, Mórész Anci.

Jogakadémia. Mihályfy Lajosné felügyelő; Sonnenfeld Adolfné, Spitzer Mártonné, Deutsch Oszkárné, Gelbisz Gyuláné, Wiener Jenőné, Incze Lipótné, Perlesz Vilma, Dénes Odónné, Darvas Imréné, Sonnenfeld Paula, Ullmann Rezsóné, Radó Samuné, Várnay Rózsika.

Főgimnázium II. Buttyka Lajosné felügyelő; Szeberkényi Zoltánné, Löcsiné, Fehérné, Bartáné, Baumánné, Kubinyiné, Poldeszné, Rónayné, Lukács ezredesné, Osváth Henrikné, Friss Gizella, öz. Rekéné, Grünwald Hermanné, Lázár Aurélné, Erdélyi Cornélia, Bulyovszky Józsefné, Somogyi Gézáné.

Reáliskola I. Petry Gyuláné felügyelő; Sulyok Istvánné, Katona Józsefné, Nosz Gusztávné, Sulyok Gizella, Nosz Ilonka, Kun Frigyesné, Demeter Klárka, Petry Margit,

Reáliskola II. Fehér Dezsóné felügyelő; Perlesz Józsefné, dr. Bárdos Imréné, Komor Vilma, dr. Adorján Arminné, dr. Popper Akosné, Waldmann Erzs, Leipnik Erzs.

Reáliskola III. Bary Józsefné felügyelő; Jakó Gyuláné, Tripsó Sándorné, Menyhért Sándorné, Vesseiné, Osváth Jenőné, Hegedüs Árpádné, Herczöy Mária, Belezny Antalné, dr. Demek Győzőné, dr. Simonyiné, Budai Alajosné.

Szent József intézet. Hlatky Endréné felügyelő; Medvigy Gáborné, Géher Antalné, Sas Edéné, Skuba Gyuláné, Frankó Endréné, Kazinezy Mária, Niedermanné, Bolkis Viktorné, Hlatky Duci, Szolnok Jenőné, Farkas Istvánné, Vucskies Ottóné, Kocsis Józsefné, Birta Sándorné.

Biharmegyei kórház. Fráter Imréné, Buzássy Albertné felügyelők; Pekanovits Imréné, Thury Endréné, Marianné, Szabó Gézáné, Böhm Duci, Csécsi Nagy Imréné, Ullmann Sándorné, Ternyei Arminné, Lukácsné, Schwartz Gézáné, Tabéry Arminné, Bozöky Gyuláné, Justh Károlyné és leánya, Rónayné, Reismanné, Feledyné, Gerő Arminné, Kolozsváry Sándorné, Polschinsky Zs-né, Lauschné.

Szent Vince és Szent László menedékház. Öz. Grünwald Henrikné felügyelő;

A szerb betörési kísérletek szakszerű megvilágításban.

Szakértő kézből vettük a következő aktuális és nagy érdekű sorokat:

A háború izgalmi közepette ismét egy újabb esemény került a fölszínre, mely igen alkalmas arra, hogy különösen a kishitűek körében valóságos páni félelmet idézzon elő.

Igazán szerencse, hogy a hivatalos hatalom teljes súlyával ráfeküdt már azokra a bizonyos halálmadarakra, a kik mást sem tudnak, mint rémüldözni és kébés felebarátaikat rémületbe ejteni!

Nincs olyan nagy győzelmi hír, a melynek ezek az emberek örülni tudnának, ellenben sóvár kezekkel kapkodnak minden legkisebb rossz hír után is, hogy azokat azután megtóditva tovább adhassák.

Nem egy sápadt és kétségbeesett arcot láttam magam is, a mint remegve tárgyalták a szerbek betörésének a hírét persze a leghihetlenebb mesékkel fűszerezve és tarkítva.

Nagyon időszerű lesz tehát, ha néhány

szóval iparkodunk megvilágítani ezt az ügyet, hogy kissé fölvertezzük azoknak a szívét és megerősítsük bizodalmaikat, a kik ilyen lelketlen és kishitű rémüldözők támadásainak vannak kitéve.

Megnyugtatóképpen előre bocsájthatjuk azt, hogy a szerbek betörési kísérletei a katonai köröket egyáltalában nem lepték meg, mivel az adott körülmények között erre oly biztosan kellett számítanunk, mint amilyen biztos, hogy $2 \times 2 = 4$!

Ha pedig számítottunk reá, akkor igazán mindenki meg lehet nyugodva a felől, hogy hadvezetőségünk a legszolidabb intézkedéseket is megtette arra nézve, hogy az ilyen szerb betörések a mi részünkről kellő fogadtatásban részesüljenek. Ennek a ténynek az igazságát különben a legjobban bizonyítja a szerb Timokhadosztálynak tragikus sorsa, mely hadosztály tudvaleőleg Mitrovicánál kísérelt meg a napokban egy ilyen betörést. 8000 szerb katona és mintegy 60 tiszt esett fogságunkba és még mennyire meg azoknak a száma, akik a fűbe haraptak, a vagy a Száva zavaros vizében leltékhalálukat

Csak nagyon kevesen lehettek azok, kiknek sikerült visszamenekülniök a siralom országába! Mondom, hogy *minket nem lepett meg ez a betörés, sőt ellenkezőleg, azon csodálkoztunk, hogy csak most 1 hónappal a dicsőséges sabáci harcok után került erre a sor!*

A határon álló katonáinknak szinte már viszkedett a puskájuk és fenték a fogukat a betörő szerbekre és türelmetlenül várták hetek óta, hogy hát jöjjenek már, ha nekik nem szabad menni! Hiszen csak éljük bele magunkat a helyzetbe! A győzelem mámorától szinte megittasult csapatainkat a magasabb érdekek parancsszava a már elfoglalt területek feladására kényszerítette. Elképzelhető tehát az a düh, mellyel a mieink most a szerbekre vetették magukat. De láthatjuk egyuttal azt is, hogy mily bölesen intézkedett hadvezetőségünk akkor, amidőn csapatainkat ismét visszarendelte volt a Száva és a Drina mögé! A hadvezetés komoly lépéseit az alapos és mindent megfontoló észszerű mérlegelés irányítja, nem pedig ily kicsinyes érzelmi momentumok.

Gyapju szövetek legújabb kivitelben

Gyapju szövetek legnagyobb választékban

Gyapju szövetek legolcsóbban

szigoru szabott

árak mellett

szerezhetjük be

Zauderer

kolozsvári posztó áruház fiók.

Nagyvárad, Zöldfa-utca 1.

Telefon: 11—15.

Szentléleki Kálmáné, dr. Kiss Döméné, Harmathy Károlyné, Szeszics Elekné, Sándor Albertné, Schwartz Gézné.

Papnövelde. Vucskics Julia felügyelő; dr. Mayer Lászlóné, dr. Némethy Ferencné, özv. Lukács Gusztávné, dr. Krüger Aladárné.

Irgalmasrend kórháza. Rechtené Bauer Zsófia felügyelő; dr. Thury Lászlóné, dr. Gyöngyössi Istvánné, Himesch Frigyesné, Kovács Böske, Tatár Zoltánné, Kőszeghy Józsefné, Kőszeghy Marianne, özv. Goduni Sándorné, Gálbory Józsefné, br. Luzsénszky

Lenke, Kállay Sádorné, Neubrun Jakabné és leánya, Seidmann Adolfné.

Izraelita kórház. Sütz Albertné felügyelő; Billik Sándorné, dr. Rezső Mórné, Kun Gyuláné, Ince Lajosné, Landler Ferencné, dr. Friedländer Samuné, özv. Sonnenfeld Józsefné, Ullmann Miklósné, Schwart Irma, Cserey Dezsőné, Wechsler Adolfné, özv. Weisz Gáborné, Klein Sámuelné, Rosenberg Izsóné, Schönfeld Lajosné.

Csendőrskola. Balogh Barnáné felügyelő; Csereiné, Buday Alajosné, dr. Simonyiné, Domokosné.

Hazajött egy nagyváradai markotányos.

Kilenc kozák lovat zsákmányolt. A magyar tábori élet. Nótáznak és táncolnak az alföldi vitézek. Hull az ellen mint a zápor.

Guttman Számi, nagyváradai bérkocsis a Magyar-Osztrák hadsereget elkísérte az oroszok elleni háborúba. Két kis ponyy lóval, kis szekérrel mint Guttman, hogy a vitézeket szalonnával, kenyérral, papírmorgóval és hasonló katonáknak kedves elemzősiával ellássa. A markotányos tegnapelőtt tért haza a harctérről és *kilenc kozák lovat* hozott magával az ö két ponyyján kívül.

Már a szerbek elleni háború kitörése alkalmával el akart indulni Guttman Számi, hogy mint markotányos részt vegyen a nagy háborúban. Akkor azonban meggondolta magát: és itthon maradt, mondván:

— Azok a kutya szerbek, ha elfognak nagyot megkínóznak. Inkább megvárom, míg az oroszok ellen kell menni.

Ez csakhamar be is következett. Hadseregük utnak indult, hogy az orosz hadsereget megsemmisítse. Guttman be is váltotta a szavát és augusztus elején erős kétkerékű szekérrel, amelybe két kis ponyy volt fogva elindult Muszkaország határa felé.

Több mint egy hónapig volt oda a markotányos, aki tegnapelőtt vissza érkezett. A harei t. rofakon kívül *kilenc kozák lovat* hozott magával, amelyeket nem kis fáradtsággal fogdosott össze egy véres lovas ütközet után, amikor a gazdájukat vesztett lovak ré-

műlten száguldoztak a magyar huszárok által elfoglalt területen.

Guttman Számi munkatársunk előtt a következő érdekes dolgokat beszélte el, amelyek különösen a magyar tábori életet mutatja be a maga megkapó, speciális valóságában.

Vig élet a tábori élet. Különösen ott, ahol tiszta magyar fiúk vannak. A valódi szittya vér kerekedik felül a vitézekben és a fárasztó, borzalmas ütközetek után is úgy viselkednek, mintha odahaza, a nádfedeles falu fonójában lennének. Mindig akad, nem egy, hanem nyole-tíz olyan katoná, aki tud valami hangszeren játszani, kis zenekart alakítanak és az egész tábor énekét kísérik. Leginkább hegedűnek, de sok tilinkós, klarinétos, harmonikás és szájharmónikás is van. Olyan lehet ez, mintha egy hatalmas templomban sok ezer hívő egy óriási orgona kíséret mellett énekelne szent zsolozsmákat.

Különösen éjszaka megkapó ez. A táborban tüzeket gyújtanak és a katonák, akik egy órával azelőtt még vérszomjasan vetették magukat az ellenségre, esend melankoliával néznek a vörös lángokba. Nincs ilyenkor harag a szemekben és a lelkekben. A szemük valamit lát a tűzben, az édesanya, feleség vagy gyermek könnyező arcát, a lelkük pedig visszazár a magyar rónára, ahol most békés nyugalomban alusznak a honmaradtok.

Már tegnapelőtti cikkünkben említettük azt is, hogy az általános helyzetből kifolyólag igen természetesnek kell találnunk a szerbek kitérés kísérleteit, — sőt el kell készülnünk arra is, hogy ezek most meg is fognak ismétlődni! Csak fontoljuk meg azt a rettenetes helyzetet, a mi most Szerbiában van! A külvilágtól csaknem teljesen elzárva már második hónapja várja ez a minden gonoszra kész, királygyilkos társaság a rettenetes véget!

Az átszivárgó hírekből tudhatjuk, hogy mily nagy élelmezési és más nehézségekkel kell megküzdeniök most a nagyszájú vezetőknél, kik nemzetüket lelkiismeretlen módon ily szomorú siralomházba juttatták. Új Szerbiában ég mögöttük a föld és csak a görögöktől érkezik néha-néha egy kis alamizsna, Bulgáriában is hiába kopogtatnak segélyért! A nép pedig nyomorog és lázong! Lehet-e tehát csodálnunk, ha ez a meggyötört társaság a szabad levegőbe vágyakozik és kitér? a tétlenségben elsenyedni az biztos halál! Ellenben a kitérés azzal a szép reménységgel kecsegteti őket, hogy hátha mégis csak sikerül valamit odaát zsákmányolni! De meg a legénység nagy része egyenesen azzal a szándékkal tör át a határon, hogy hadifogságba jutva, rettenetes során javítson valamit! Mert jól tudják már a szerbek, hogy hogyan bánunk mi a hadifoglyokkal, hogy mi is a legválogatottabb kínzásokkal öljük le a fogságba jutottakat!

— Száraz, számító kereskedő vagyok, de a könnyekig meghatott, amikor egy tábor tüzes éjszakán így beszélt hozzám egy honvéd: Nem bánom én Gutmann ur a háborút. Ha száz életem volna mind odaadnám az én édes hazáért, de még egyszer végig szeretnék menni a szülőfalum utcáján. Mert az utca végénél, az utolsó háznál kezdődik a földem.

A föld. Ez a magyar ember mindene. A termő, fekete föld, amiből az élet szaga árad. Ezt a földet meg is védi az alföldi fiu minden poklok ellen.

Az emlékezés, a hazagondolás csaknem egyszerre dalt csal az ajkakra. Ilyenkor kerülnek elő a zenészszerzők és szól a nóta, meg a muzsika késő éjszakáig. A vitézek, akik énekelnek, hanyat feküsznek és úgy küldik a magyar nóta bánatos melódiáját a csillagos ég felé. Hátha a csillagok tovább adják a kis falvak asszonyainak és véneinek, akiktől ők elszakadtak.

Ez a bánatos hangulat velejár az olyanokkal, akik hirtelen idegen tájakra szakadnak. A honvágy ismert betegség de csak addig tart, míg valami fel nem rázza a hazagondolót. Ilyen azonban mindig akad a táborban.

Valaki csakhamar megunja a danolást, felugrik és rászól a zenekarra: Frisset! Azt a kutyafáját!

És hirtelen táncra perdül az egész tábor. Ropják a csárdást egyedül, vagy többen összefogódzkodva. Van valami rendkívüli ebben a táncban. Szilajság, nemtörődőség, bátorság, fitymálása mindennek, ami történt, vagy történni fog, kihívás és kacérkodás a halállal.

Aztán megint elcsendesül minden. Valahonnan tárogató hangját hozza a szél. Kuruc kesergők szállanak a tábor felé. Lassankint kialusznak a tüzek és elszunnyadnak a vitézek. A tárogató még kesereg egy ideig, aztán a néma esendben csak ezer és ezer ember egyforma, nyugodt lélekzetvétele halalszik.

A tiszt urak közül legtöbbször részt vesznek ezekben a mulatságokban. Együtt énekelnek, együtt táncolnak a legényekkel. Szeretik is egymást a katonák és a fellebb valók. Sok új nóta születik a táborban. Szomorúak, vigak, de legtöbbször az ellenséget gonyoló.

— Reggelre mintha kicserélnék az andalgó, könnyező, daloló embereket. Nem emberek már, hanem kemény szívű hősök,

De meg ettől el is tekintve, a stratégia elvei szerint is szükséges most az oroszok és szerbek szempontjából, hogy kitérésükkel minket most nyugtalanítsanak, hogy esetleg ez által minket arra kényszerítsenek, hogy talán még az orosz hadseregről is erőket vonjunk ide le, vagy legalább is oda még irányítandó erőnkől kénytelenek legyünk csapatokat Szerbiába irányítani. Szóval, hogy gyengítsük erejüket északon azaz ott a hol a tulajdonképpeni döntés fog történni.

De hát persze erről most már szó sem lehet! Nekünk elegendő erőnk áll rendelkezésre az 530 km. hosszú határon a Duna Száva és a Drina mentén, úgy, hogy képesek vagyunk az ellenség mindennemű betörési kísérleteit a leghatározottabban visszautasítani.

E cikk keretében nem bocsátkozhatunk részletes katonai földrajzi tárgyalásokba, csupán azt állapítjuk meg, hogy a földrajzi viszonyok is nagy segítségünkre vannak ebben a határvédelemben, mert az 530 km. hosszú határnak csak egy bizonyos része alkalmas ilyen kísérletekre mintegy 160 km. hosszúságban.

Csapatunk zöme tehát természetesen úgy lehet felállítva nagy centrumokban, fontos közlekedési központoknál, hogy szükség szerint könnyen el lehessen azokat tolni jobbra vagy balra a veszélyeztetett pontokra!

A földérintés (repülőgépek, kémhírek stb)

Mint tegnapelőtti cikkünkben kifejtettük, Szerbia most már csak mellékhadszintér és ennek a sorsa is fönt a főhadszintéren fog eldőlni! Mivel azonban csapataink augusztus közepén már teljes számmal készen állottak a szerb határokon; nem mulaszthatta el a hadvezetőségünk, hogy teljes súlyával egy csapat ne mérjen a már nagyon is megköttyagosodott szerbek fejére, hogy kissé elkábuljanak és hogy fogalmat szerezhessenek a magyar fegyverek erejéről! És hogy ez teljes mértékben sikerült is, azt legjobban bizonyítja az a tény, hogy egy teljes hónapig tartott, míg végre a szerbek rászánták magukat arra, hogy megmozduljanak.

Szükség volt az ellenségnek erre az elkábítására már csak azért is, hogy az északi hadseregre fölrendelt csapataink nyugodtan és háborúhatatlanul elvonulhassanak. Ennél a pontnál konstatáljuk mindjárt azt is, hogy az oroszok elleni fölvonulásunk ez által abszolúte nem szenvedett semmi késedelmet, mert az általános mozgósítás éppen 8 nappal később rendeltetett el, mint a részleges Szerbia ellen már csaknem befejeződött volt a fölvonulás, amikor az oroszok a hadat megüzenték. Nem okosabb volt tehát ezen már mozgósított csapatok teljes súlyát is latba vetni a Szerbiára mért ütés fokozására, mint talán a béke álomásokon pihengetni őket? Így legalább hadi tapasztalatokból is gazdagabban vonultak az oroszok ellen.

a kik keresve keresik az ellenséget. Szórják a gyilkos tüzet, de nyugodtan, biztosan céloznak. Vagy pedig szuronyra kapnak és ha millió orosz állana utjába, azt is kivernék onnan. Az éjszakai, lágy szívű magyarok a világ legjobb katonái.

Guttman Számi egyelőre itthon marad és csak ha újabb engedélyt kap arra, hogy a katonaság után mehessen, indul el újra. Amint 5 mondta:

— Nagyon vágyom vissza, mert olyan jó emberek sehol sincsenek mint a magyar táborban.

(H. L.)

A közönség áldozatkészsége.

Újabb adományok.

A Vörös-Kereszt-Egylet magasztos céljaira 1914. szeptember 6-tól 12 ig a következő adományok folytak be az egylet pénztárába:

Molnár Gézáné urnó gyűjtése 539 K, Moskovits Adolf és fiai 500 K, Németh István kir. tanácsos pénzügyigazgató ur gyűjtése 268'10, Bérkocsitulajdonosok ipartársulata 100 K, dr Moskovits Józsefné 50 K, Veréb Evelin 50 K, Moskovits Miksa 50 K, Weinberger Lajos 50 K, Weinberger Lajosné 50, Róna Armin 40 K, Poyvár Jánosné 20 K, Vassak Vencelné 10 K, „Isten segíts“ 10 K, id. Középegy Kálmánné 10 K, Kovács Dénes 10 K, Friss Gizella 10 K, Lebovits Rudolf 10 K, dr Horványi Gézáné 10 K, Pintér Tamásné és Illés Eszti 2 drb arany karperec, 2 drb arany fülbevalót és 1 drb aranygyűrűt kő nélkül adományozott a Vörös-Kereszt-Egyletnek.

Molnár Gézáné urnó gyűjtésén adakoztak: Molnár Géza 50, Molnár Gézáné 50, Száhlender Károly 50, Száhlender Károlyné 50, dr Thury Endréné 50, Fekete József 50, Laszky Arminné 50, ifj. Moskovits Mórné 50, Rendes Vilmosné 50, Schönberger Arminné 40, Belezay Antalné 20, Miskolczy Cili 20, Klein Sámuelné 20, Somogyi Gézáné 20, N. P. 3, öz. Ficsek Lajosné 2, öz. Lukács Gusztávné 2, Örley Györgyné 2, Némethy Ferencné 2, Szunyogh Pálné 2, dr Mayer Lászlóné 2, Korbuly Lajosné 2, Friss Gizi 2, Grosz Sándorné 2, Révész Arthurné 2, Neubrunn Mariska 2, Steiner Szerén 2, Tatár Zoltánné 2, Herschmann Edéné 2, dr Menyhért Jánosné 2, Sulyok Gizella 2, Kemény Gizella 2, Seidmann Adolfné 2, Moskovits Miksáné 2, Seidmann

állandóan szemmel tartja az ellenséges területet, úgy, hogy nagyobb csapatmozgásokról azonnal tudomást szerezzünk és így még idejében megtehetjük az ellen intézkedést mindennemű betörési kísérlet ellen.

Hissen csak fontoljuk meg, hogy a szerbek a mi területünkre csak folyó akadályokon keresztül juthatnak be, a betörésre rendelt erőknél valahol gyülekezni kell először a szándékolt betörési pont közelében és csak akkor kezdek meg az átkelés nehéz munkáját. Ez a gyülekezés pedig annál több időt vesz igénybe, minél nagyobb csapattal szándékolnak a betörés.

Teljesen meglepőleg tehát csakis igen kis csapatok törhetnek be a határainkon, melyekkel a határ bármelyik pontján az ott levő erők is elbánhatnak. Nagyobb erővel intézendő betörések pedig oly nagy előkészületeket igényelnek, hogy azokról még idejében pontos értesüléseket kaphatunk.

Szó lehet még az u. n. „tüntetésről“, azaz arról, hogy az ellenség a határ valamely pontján tüntető előkészületeket tesz az átkeléshez azért, hogy csapataink figyelmét az igazi átkelés helyétől távol tartsa és minket csapatösszpontosításra kényszerítsen a hamis átkelő hely közelében. A pontos és jól működő földérítés feladata azonban éppen az, hogy felismerje idejében a valódi helyzetet. És mi bizhatunk is benne nyugodtan, hogy kitűnően szervezett felderítési apparátusunk ezt a feladatot is fényesen fogja megoldani. Megjegyzem még, hogy a pozitív katonai földrajzi tények ismerete nagyon

Regina 2, Fényes Lajosné 2, Sas Edéné 2, Schütz Albertné 2, Ágoston Péterné 2, Stachó Duci 2, Kiss Valici 2, Barta Sándorné 2, Olasz Elemérné 2, Szkuba Gyuláné 2, Waldmann Ödönne 2, Makeán Ödönne 2, Schütz Ödönne 2, Weisz Sámuelné 2 kor.

Németh István kir. tan. pénzügyigazgató ur gyűjtésén adakoztak: Németh István 30, dr Gyarmathy Viktor 10, Maros Gábor 20, Schatz Miksa 20, Cselley Dezső 10, Vítán Árpád 1, Fekete László 3, Törös László 5, Pillmann Ödön 1, dr Volf Dezső 1, Kozma Péter —10, dr Molnár Jenő 1, Handel Gyula 1, Prodanovits Miklós 2, Tószögi Géza 5, Kovács Albert 1, Baka Sándor 2, Molnár Vilmos 5, Kun Arthur 1, Balogh Gyula 1. Klitus János 6, Jedlovsky József 1, Csipkés Sándor 6, Benka György 1, Kopányi András 10, Németh Vince 1, Papp László 1, Szabolcs Endre 1, Turencz Lajos 2, Andriksa Irma 1, Nánásy Emma 1, Kajetán Margit, Vlád Sándor, Puskás Jenő, Zitzmann József, Rápolti László, Bányai Gyula, Kiss István Simon Ferenc, Szabó Ferenc, Pozsár József 1—1, Muresán Valér 6, Benyovszky Aladár 5, Szilágyi Dénes 2, Juhász János 2, Bohács Vince 1, dr Kánya Sándor 4, Galgóczy Ferenc 4, Farkas Ferenc 1, dr Báthory Oszkár 4, Gárdos Ferenc 1, Aczél Izidor 2, Frankó István 1, Tóth Kálmán 1, Fülöp János 1, Somoskőy Béla 5, Vass János 3, Schiller Ferenc 2, Tóth Gyula 2, Tóth István 1, Pribék János 1, Puskás Béla 3, Tapaszai Lajos 1, Jakab Sándor 1, Ujváry József 1, Somlai József 1, Béler Gyula 1, Tóth Rezső 2, Szakáts Antal 1, Lakatos Gyula 1, Stephani Döme 1, Debi István 1, Balázs Imre 1, Murányi Géza 1, Faragó István 1, Debreceni Lajos 1, dr Szemeskó Emil 10, Herczegh Károly 20, Csery Alajos 2, Erdős Lajos 1, Dovics Miklós 1, Padala Pál 1, Jánossy Lajos 1, Deák Farkas 2, Mikeszka Lajos 1 kor., Nemeckay Ede 20, Takács Sándor 30, Markovits Ferenc 50 fill. Összesen 268 K. 10 f.

A fehérnemű osztály beszámolója.

A Vörös-Kereszt fehérnemű osztályának beszámolója eddigi működéséről:

A vasuti nyugvó állomás és az összes kórházakba szállított fehérneműk száma eddig 7985 drb, ebből ing 1806 drb. Készletben van 1300 drb fehérnemű, 270 drb hasmelegítőt küldött az osztály Miskolczy Ferencné urnóknak — egy csomó más meleg ruhával. Készletben van 240 hasmelegítő s 80 drb más meleg ruhanemű. A város és vidék sok-sok új és viselt anyagot bőkezűen adományozott és készpénz adomány 514 K. A kir. tábla kitüntető nagy adománya 500 K. Összesen 1014 K.

megkönnyíti ez irányban is a feladatunkat. A Száva hatalmas akadályt képez, melynek csak bizonyos ösmert pontjai alkalmasak arra, hogy ott nagy csapattal átlehessen kelni.

Hiába tüntet tehát az ellenség egy oly ponton, amelyről amugy is tudjuk, hogy ott nagy erővel nem lehet át.

Még csak azt jegyzem meg, hogy a határon álló csapatainknak az egész hosszú vonalon — telefonnal kell egymással összekötniük úgy, hogy a határ bármelyik pontján történendő esemény azonnal végig fut az egész 600 km. hosszú vonalon.

Ismétlem tehát, hogy csak bizzunk rendületlenül hadvezetőségünk bölcsességében és ne törjünk pálcát fölötté igazságtalanul és jogtalanul.

A szerb betörés is kiszámított tervek szerint történik, amellyel hadvezetőségünk számolt is. Ezekről a betörésektől nekünk nem félni, hanem örvendeni kell azoknak, mert a nélkül, hogy szerb földre tennék lábainkat, meg van adva a lehetőség hogy ellenségeink erejét gyengítsük.

Arra talán nem számíthatunk a legközelebbi napokban, hogy végig gázoljunk most Szerbián is, mert minden egyes lépéssel hosszabbra nyulna a hátunk is, melyet rengeteg erővel kellene biztosítani, különösen egy olyan országban, hol még a nők is fegyvert emelnek a katonákra, de arra igenis nagyon is erősek vagyunk, hogy hátunkat a biztos hazai földnek támasztva, kiméletlenül visszaverjünk mindenféle ellenséges támadást.

Ebből kizárólagosan anyagra (miután a munkát városunk asszonyai és leányai hőleányi buzgalommal végzik) költöttünk 500 koronát. Van tehát 493 koronánk. A téli meleg ruhaneműek készítését megkezdtük, de a fehérnemű varrás is tart, miután erre mindég nagy szükség van.

Hálásan köszönjük a nagyközönség eddigi támogatását is kérjük tartson meg bennünket is további jóindulatában.

A hadbavonultak családjainak felsegélyezésére újabb a következők adakoztak:

Darvassy Lajos 20, N. N. 1, Katz Sándor, Katz László, N. N. Katz Honka —50—50, P. M., Kohn Regina, N. N. —20—20, W. M., Egy kis cigány —10—10, Reich Hermann —06, S. S. —10, összesen 480. Ullmann Andor gyűjtése: Ullmann Józsefné, N. N. —50—50, N. N. Ullmann Andor —40—40, Ullmann Frigyes —30, N. N., N. Társai, Ullmann Izidor, Ujvári Margitka —20—20, Kohné, N. N. —10, összesen: 440, Leitner Anna gyűjtése: Leitner Ferencné 3, Leitner Józsefné, Bock és Társa, Leitner Ferenc 2—2, E. János, Jankai, N. N., Kuray, Fenesi Lajosné, Millye Lajosné, Mónus, Tóth Károlyné, Leitner Annus 1—1, Kúzdai Kálmán —80, A. A., X. X. —60—60, F. F., öz. Balogh Istvánné, Leitner Lipót, Leitner Józsefné, Kanyak Lajos, Grósz Péter —50—50, Főris B., X. X. —40—40, N. N. —30, Grünwald Jenő, Szűcs Gizike, X. X. —20—20, Sipos Imre, Weisz Lajos, N. N. —10—10, összesen 2510. Schwab Sándor gyűjtése: Meer Pali, Papp József 1—1, Bürger Ernő —60, Magda, Pethő István —50—50, N. N. Ákos I. Váradi Gyurka, Jolsvay Rózi —40—40, N. N., K. B. —30—30, Schwab Gyurka, B. P., N. N., Berényi, X. X., N. N., Lauc Artur, N. N., Kovács Magda, Szűcs Gizike, N. N., Dajka, Spitz Jenőné, Földes Iluska, R. Ilus K., Kovács, G. O., N. N. 20—20 fillér, N. N. —14, N. N., G. Kabai Ferenc, Schmidt Rudolf 10 10 fillér. Összesen 1454 K. Reiser Ödön gyűjtése: Schwarz Mór 2—, öz. Reiser Ferencné 1—, N. N. —50, N. N. —30, N. N. —20, Hermann Burg, I. T., N. N., Weisz Jolánka 10—10 fillér. Összesen 550 K. Egy másik gyűjtés: K. E. 1—, N. N., I. E. A. 50—50 fillér, N. N. —30, N. N., V. D., K. L., W. E. 20—20 fillér, N. N. —10, N. N. —08, N. N. —04 fillér. Összesen 352 K. gyűjtés különbözet 92 fillér. Pásztor Irén gyűjtése: Körösi Istvánné 1—, Czitrom Adolf —60, Schwarz R., N. N., Schramek 40—40 fillér, N. N., Heiser H., Karzai Juliska, öz. Szabó Imréné, Farkasné 30—30 fillér, K. L., T. J., Fischer Jakab, R. F., Grün Ada, N. N. 20—20 fillér, N. N. —10, Rosenfeld —20, Goldstein Ignác —02 fillér. Összesen 892 K. Balázs Dezső gyűjtése: öz. Birta Jánosné 110, öz. S. E., Szűcs József 1—1 korona, Madarasi Zsuzsika —50, N. N. —90, Gombos Mariska, Szabó Rózsika, N. N., Kiss István, Boros Ilonka 40—40 fillér, N. N. —21, dr Michael, I. I., F. I., Grünberger Hermanu, K. I., X. X. 20—20 fillér. Alföldi Ferencné, Hedpercer Józsefné, Szűcs Ágnes, H. F. 10—10 fillér, W. Zs. —05, öz. Geiger Mórné —04 fillér. Összesen 11 korona.

„Szervusz testvér.“

Orosz és lengyel sebesültek, orosz foglyok Nagyváradon.

Tegnap délután hat órára egy nagyobb sebesült szállítmány érkezését jelezték az állomási nyugvóhelyiségnek. Este a sebesültek meg is érkeztek, köztük egy néhány orosz és lengyel beteg is.

Minden ilyen betegszállítmánynak megvan a maga stilszerűsége, könyfakasztó motívuma, fájdalom, szépsége.

Hanem egy olyan futó jelenetet, minőt tegnap este láttunk, eddig csak festők festettek s közülük is csak azok, akik önszivükbe mártják ecsetjüket s alakjaikat a lélek lehelet finom érzéseiről mintázzák, akik nagyok.

Egymás mellett fekszik két sebesült. Sulyos, égető a sebük, fáj minden mozdulatuk. Az ápolók bekötötték sebeiket s most

már más felé fordul a gondjuk. A két sebesült néz nyitott, messzeségbe tekintő szemmel, mintha gondolkoznék. Az egyik orosz, a másik lengyel. Amaz szőke, szelíd arcú, emez hatalmasan férfias. Egyszerre a lengyel az orosz felé fordul, az orosz meg a lengyel felé. Kinyújtják beteg, remegő karjukat, férfi szoritással kezét fognak s a lengyel oroszul, az orosz lengyelül csak annyit mond:

— Szervusz testvér!

Pedig egymás szuronya sebezte meg őket; ők maguk mondják.

*

Orosz foglyok is érkeztek tegnap este. Sápadtak, éhesek, rongyosak szegények, csak érdekést beszélnek, amit sajnós, helyszüke miatt ma már nem mondhatunk el. Van köztük több, aki Odesszába való s azt mondja, hogy egy álló hónapig utaztak onnan Galiciába, ott meg másnap elfogták őket. Beszélnek az orosz hangulatról, hogy szeretnének magyar katonák lenni. Megragadta az ő faragatlan érzésüket és a magyar, a huszár, a honvéd bátorságának, kedvének a tüze s azt mondják, velük együtt jaj de jó lenne harcolni, meghalni is. A szabad föld, a hazaszeretet varázsa felgyuladt a lelükben az ismeretlen föld, haza iránt, melynek honvéd fiaival vannak s a legközelebbi katoná szedéskor ők be akarnak állani a magyar hadseregbe, a huszárok, a honvédek közé. Ezerkilencszáztizennégy, szept. 12-én. Három orosz fogoly.

Felhívás a főiskolai hallgatókhoz.

Lépjének be önként a hadsereghez.

Tegnap számunkban egy távirattal hírt adtunk Krobotin hadügyminiszternek a főiskolai hallgatókhoz intézett felhívásáról, melyben a hadsereg kötelékébe való önkéntes belépésre buzdítja az ifjúságot. A felhívás a tegnapi nap folyamán megérkezett a vidéki főiskolákhoz is és lelkes hangja igazán a nagy idők szellemében, átérzésében fogant.

A hadvezetőségnek kimondott célja, hogy az önként jelentkezőket, akik az egy éves önkéntes szolgálathoz szükséges képességgel rendelkeznek, külön, intelligenciájuknak megfelelő kiképzésben részesítse és így a lehető legrövidebb idő múlva, mint hiánynyakat pótló és értékes altisztek a hadsereg számára tekintetbe vehetők legyenek. A hadvezetőség ismeri a főiskolai polgárság lelkes s nagymultu hazafiságát s ebben kellő garanciát lát arra nézve, hogy mint katonák célszerű kiképzés után a hadseregnek, a hazának igen eredményes és értékes szolgálatakat fognak teljesíthetni.

A főiskolai hallgatók ezen sikeres és lehető hamar kiképzése céljából Bécsben, Grácban, Prágában, Innsbruckban s más városokban már föllállítottak és még fognak föllállítani „altiszti iskolák akadémiái önkéntesek számára.” Az egyetemi ifjúság eddigi mozgalmával is fényes és számos tanujelét adta a haza, a hadsereg iránti lelkésedésének, áldozatkész hazaszeretetének s ennek az úpolására akar közrehatni a hadvezetőség e felhívással is. Az ország főiskolai hallgatóinak nagy része s Nagyváradról is a jogakadémia hallgatóinak mintegy a fele teljesít már tényleges katonai szolgálatot, a hadvezetőség tehát egészen természetes és indokolt gondlattal foglalkozik, mikor az akadémiák polgáraiból akar képzett és fegyvermezett altiszteket a hadsereg számára.

Nehéz idők vészterhes fellegei járnak fölöttünk. Mindenki érzi, hogy mit jelent e harc most s hogy hol vannak kötelességeink. Tegyük meg ezeket és akkor a hazugság, a zsarnokság ezeket ellensége sem fog bírni velünk.

Magyar nők a téli hadjárat szolgálatában.

A hadsegélyző hivatal felhívása lázas munkába hozta már a női tünderújjakat, hogy elkészítsék azokat a felszereléseket, melyek fokozzák katonáink ellenálló képességét a téli hadjárat alatt. Az alábbiak részletes tájékoztatást nyújtanak a munkák felől.

A hadsegélyző hivatal felhívására sok ezer jószágos kéz dolgozik az országban azokon a hősapkákon és érmelegítőkön, amelyek hadrakelt katonáinknak kellenek! Ezekre a cikkekre most már sürgős szükség lévén, elérkezett az ideje annak, hogy azokat a lehető leggyorsabban összegyűjtsük. A Hadsegélyző Hivatal felkéri tehát mindazokat, akik ilyen cikkeket előállításával foglalkoztak, hogy a már kész hősapkákat és érmelegítőket a hivatalhoz (Budapest, IV., Váci utca 38.) azonnal beküldeni sziveskedjenek. A csomagokat a posta díjtalanul szállítja.

Hósipka, érmelegítő és térdvédő még körülbelül hatszázezer darab szükséges, felkérjük tehát a magyar nőket, sziveskedjenek az illetékes főispánnál, Budapesten a polgármesternél levélben sürgősen bejelenteni, hogy milyen mennyiségű pamutot kívánnak vásárolni, hogy ez alapon a szükséges mennyiséget az illetékes megyei vagy városi központi bizottságnak megküldhessük. A pamutot nagyban beszerzési áron fogjuk rendelkezésére bocsátani. Egy hósipkára 14, egy pár érmelegítőre 7 és egy pár térdvédőre 12 deka pamut kell. Szükség van még ezenkívül ötszázezer darab haskötőre és ötszázezer pár kapcára. Hadrakelt katonáinkat a magyar nők ajándéka van hivatalosan megvédeni az idő viszontagságaitól. Kérjük tehát a sürgős jelentkezést, hogy az áldásos munka mielőbb megindulhasson. Az Országos Hadsegélyző Bizottság II. számú albizottsága nevében.

Budapest, 1914. szeptember 9.

Gr. Serényi Béla, s. k. elnök.
Simontsits Elemér, s. k. alelnök.

Louvain.

Néhány nappal ezelőtt hozta a táviró a hírt, hogy a belgiumi Louvain (Löwent) a német ágyúk rommá lótték.

E sorok íróját kedves emlékek fűzik a szerencsétlen városhoz. Az 1904/5. tanévben, a téli félév alatt hallgatója voltam e város világhírű egyetemének, és még alig másfél hónappal ezelőtt, angolországi utamban meglátogattam Louvainban volt tanárait. Ugye éreztem, mintha hazamennék. Azt hiszem, az olvasóim ezek után meg fogják érteni és bocsátani, ha őszinte részvétet érzek e város iránt. De éppen a jelen körülmények között nem lesz érdektelen, ha — mint e városnak hosszabb időn keresztül voltam lakosa egy tárcacikkben rövid leírást nyújtok Louvainról.

A város Brüsszeltől mintegy harminc kilométernyire fekszik északkelet felé; lakosainak száma 40—50000 között van. Alakja egészen szabályos kör, melynek déli felét gyönyörű fásor szegélyezi, északi részén pedig a Mont César nevű domb keríti be félkör alakban. A várost a Dyle folyó szeli keresztül; északkeleten mesterséges esatornázással kisebb kikötőt építettek.

A vasuti állomás a város keleti oldalán fekszik. Ha a pályaudvarról kilépünk, szép térségen találjuk magunkat, s a nyilegyenes Rue de la Station, a városnak legszebb utcája negyed óra alatt éppen a város központjába, a Place Ste Marguerite-re vezet. Ott áll a város főtemploma, a Szent Péter Székesegyház; sajátos külsejű, de nagyon érdekes, szép régi templom, amely a hivatalos isteni tiszteletnek is színhelye. Tornyában van a Belgiumban szinte elmaradhatatlan „carillon”, a harangjáték. A templommal szem-

ben, a piac déli oldalán a gyönyörű város háza emelkedik, melynek külsejét igen számos művészi kidolgozású szobor ékesíti. E térről dél felé a Rue de Namur, nyugat felé a Rue de Bruxelles utcák vezetnek a város határáig. Mindkét utcán iskolák, kórházak, árvaházak és egyéb charitatív intézetek vannak; Rue de Namur az egyetemnek fő pülete, a híres „Halles Universitaires” fekszik.

A várost több tér díszíti; legszebb a Parc Donat, melyben Devenster Damiánnak szobra áll, a keresztény szeretet azon bámulatos belga hőse ki a XIX. században mint misszionárius 16 évet töltött Molokkai-ban, a bélpoklosok szigetén. Tizenkét év múlva ő is megkapta e betegséget, és mint a felebaráti szeretet vértanúja halt meg.

Igen kellemes séta nyílik a várost délen körülövező fasorban. Kelet felé az út mellett fekszik Lövennek legnagyobb fogháza, a „prison cellulaire”, jobb kéz felé pedig, negyed órányira a várostól, a nagy premontrai apátság, az „Abbaye Parc” terül el. A Rue de Namur folytatása gyönyörű, erdős környékre vezet; a fent említett körszótányak folytatása pedig egy malom mellett visz el, mely annyiban hasonlít a szuhai malomhoz, hogy abba is évenként bele szokott ütni a menykő.

A város lakosságának többsége flamaud, de mindenki beszéli a francia nyelvet. Valásra nézve katolikusok, de bizony ott is akad, hitetlen. Ott tartózkodásom idején is, 1904. őszén a városnak egyik előkelő tisztviselőjét „laikus módon” temették el, és külföldön is Belgium lakosságának körülbelül hatod része socialista, úgy, hogy az ország katolikus jellegét a választásokon és törvényhozásban nem egyszer kemény küzdelemmel kellett megőrizni.

A városnak igazi jellegét a katolikus egyetem adja meg. Löwen igazán teljesen egyetemi város. Főiskoláját IV. János brabanti herceg alapította, és V. Márton pápa erősítette meg 1425-ben. Rögtön nagy hírnévre tett szert, amint a XV. század szellemi mozgalmi és az egyetemnek a XVI. század elején a Luther Márton reformációjával szemben elfoglalt állásra is mutatják. Tanárai közé számíthatta rotterdami Erasmust, a nyelvudós Justus Lipsiust, a jogász Mudalust és de Brecht-et, Vésale, Genuna Frisius és de Rega orvosokat, a matematikus Adrianus Romanust, a világító gáz feltalálóját de Minekelers-t, Carnoit, kinek nevéhez a sejttan megalapítása fűződik, stb. Sok viszontagság után 1797-ben a francia kormányzat önkénykedése előtt nem akart meghódolni az egyetem, miért is bezárták, s csak 1834-ben állította vissza Sterekx mehelni érsek, kifejezetten katolikus jelleggel, s mint ilyen erősítette meg XVI. Gergely pápa 1834. június 10-én kelt bullájával.

Jelenleg mintegy 200 tanára és 2—3000 hallgatója van. Az egyetem épületei a város különböző részein vannak szétszórva.

Mint theologus természetesen főleg a hittudományi kar tanárait ismerhettem meg; örömmel irhatom, hogy két volt biblikus tanárom, Ladeuze Paulinus és Van Hoonacker Albin a biblikus téren szaktekintélyek.

Az egyetemi életben főképpen a téli félév az érdekes. Akkor virulnak igazában a diákok egyesületei, önképző-körei. Nem volt hót, hogy egy-egy társulat „réunion”-t, gyűlést nem tartott volna. És ne gondoljuk, hogy ezek a gyűlések száraz, hivatalos összejevetelek lennének. Jelen van ugyan a szaktanár, s a felolvasó egy általa kidolgozott tudományos részlet kérdést olvas fel, de ugy a tanár, mint a hallgatók és a felolvasó előtt ott áll a pohár sör, és úgy következnek a hozzászólások. Általában tanárok és tanítványok között nagyon szívélyes, barátságos a viszoy. Az idegen is teljesen otthon érezheti magát.

Soha nem fogom elfelejteni azt az ünnepelet, midőn 1905. február 2-án a brüsszeli nuntius a boldogult X. Pius nevében és megbízásából az egyetemnek átadta a pápa

areképet. Nem lehet leírni azt a lelkesedést, amellyel az egyetem tanárai, növendékei, zenekara a nuntiuszt fogadták, és neki munkásságuk eredményét, nemzeti büszkeségüket, egyetemüket bemutatták.

Fájdalom, ez az előttem oly kedves város csak — volt. Adja Isten, hogy a háboru vihara minél előbb lecsöndesedjék, a lelkek megértése kekövetkezzék, és amint a háboru szenvedélye lerombolt, a kitarító szorgalom és munka ismét régi fényébe visszaállítsa.

Dr. Pataky Arnold.

HIREK

Királyunk szava.

Dicső királyunk! egy szavaddal
Fur lángra keltéd a magyart!
Elővevénk hát fegyverünket,
Mit oly sokáig rozsdá mart.
Szuronyaink s kardunk fényétől
Vakulva fut meg az orosz.
Hadunk győzelmi mámorában
Holtak fölött vígan toroz.

Zugjon halálos fergeteg rá!
A tűz eméssze sorait

Szabadságtipró bős gazoknak!
Emelje föl fejét a hit!

Előre hát! fiuk a nagy csatára!
Mellünk, karunk acél legyen.

Az Isten van velünk e hős tusában,
Es átvezet völgyön, hegyen.

Előre hát! — Királyunk hangja
Dörögjön száz ágyu gyanánt,
Léptünk alatt görnyedjen a föld,
Rengjen a sík, bérc egyaránt.
Fejünk fölött az ég kitárul.
Királyunk hő szava vezet.
Adjuk tudtára a világnak:
Árpád hada megérkezett!

Zászlónk mindig vígan előre!
Hirdesse, hogy jön a magyar!
Dőljön halomra mind az ellen!
Győzzünk! — mienk a diadal!
Királyunk szólt! — dicső királyunk!
Kiáltások élők, halók:
— Felkelt napod világszabadság!
Örvendjenek a milliók!

Dús László.

Országos szentségimádás napja.

Mária nevenapja.

A Mária-név ünnepe van ma, a Boldogságos Szűznek, Magyarország patrónájának Boldogasszony anyáknak névünnepe. Ez a név őseink csatakiáltása hajdan s úgy nekik mint nekünk reményünk és vigasztalásunk. Anyáknak névünnepe ez, aki szeliden hajol fölé ma ennek a vérző nemzetnek és aki ellenségeinkre oly rettenetes, mint a táborok rettenetes csatasora.

A kegyelmek napja ez, amikor az egyház teljes bucsut ad azoknak, akik e napon ájtatosan járulnak a szentáldozáshoz.

Ez a nap az országos szentségimádás napja is, az országos fohászé hadaink győzelméért, a hadbavonultakért és a béke helyreállításáért. Ma egész Magyarország minden templomában a legméltóságosabb Ol-társzentségben jelenlevő Jézus ott fog tró-

nolni az oltárokon s várni fogja egész nap azokat, kik enyhületet keresnek.

Azért akart mindvégig itt lenni közöttünk, hogy segítsen. Hogy tudna ellenállni egy egész ország buzgó könyörgésének.

Boruljunk le mindnyájan Jézus trónja elé s kérjük oly állhatatosan harcoló testvéreinkért, mint amily állhatossággal testvéreink harcolnak értünk.

* Az Urnok Mária-kongregációjának közös áldozása. Az Urnok Mária-kongregációja ma reggel 8 órakor a *várad-ujvárosi* Szent László-templomban tartandó szentmise alatt tartja közös szentáldozását.

* Szürke lesz a megyegyűlés. Biharvármegye törvényhatóságának szerdán tartandó közgyűlésén tárgyalás alá kerülő fontosabb ügyekkel tegnap foglalkozott az első szakosztály. A szakosztályi ülés, mely normális időben oly nagy érdeklődés mellett ment végbe, a lehető legegyszerűbb volt. Karika csapás gyorsaságával perettek le az ügyek, mindenben az előadó javaslatának elfogadása mellett. A tárgyalás alatt álló ügyek közül legérdekesebb volt a margitai polgárőrség megalakítására vonatkozó határozat. Az állandó választmány egyhangulag javasolja a községi határozat jóváhagyását.

* Sötétben a város. Tegnap este tíz óra körül egy időre elaludtak az egész városban a villamos lámpák. Érdeklődtünk a villamosműnél, hogy mi okozta az üzemi zavart s nines-e komolyabb baj. Az elsötétülés oka az volt, hogy a tegnapi esti nem is túlságosan erős szél néhány helyen a légvezetéseket összezecapta, a közvetlen közelség miatt a szigetelő tekeresen át disruptív kisülés jött létre, ami rombolólag hatott az egyes vezetékekre s a kábel drótkra is. A megrongált helyek kijavítására azonnal szétmentek a szerelők és éjjelre jórésben helyre hozták a vezetékeket. Együttal a villamosmű tudomására hozza a közönségnek, hogy a baleset által elégett néhány kapcsoló helyreállításához szükséges üzemszünet miatt ma, vasárnap déli 12 órától 2-ig a villam áramot az egész városban elzárja.

* Kinevezés. A magyar kir. igazságügyminiszter dr. Kálnai Andor budapesti ügyvédet a nagyvárad kir. törvényszékhez jegyzővé nevezte ki.

* Ujabb léosztályozás Bihar-megyében. A honvédelmi miniszter tegnap rendeletet intézett Fráter Barnabás alispánhoz. A rendelet értelmében az idén újból meg kell tartani a léosztályozást. Az osztályozásnál különös figyelemmel kell lenni azokra a helyekre, ahol az idén nem tartottak osztályozást, vagy ahonnan csak kevés lovat vettek be.

* A miniszter nem fizeti a szalárdi tífusz költségeit. A tél folyamán tudvalevőleg nagy tífusz járvány uralkodott Szalárdon. A veszedelmes járvány elfojtása tetemes költségébe került a községnek. A képviselőtestület a költségek megtérítést a minisztertől, aki tegnap értesítette az alispánt, hogy a költségeket nem térítheti meg, mert az a törvények értelmében a község kötelessége.

* Nem alakulhat meg az ujfalusi leányiskolai egyesület. Április hó folyamán Berettyóújfaluban az ottani intelligencia egyesületet alakított, melynek az lett volna a célja, hogy a községben polgári leányiskolát létesítsen. A nagy jelentőségű egyesület már szeptember havában megakart kezdeni működését. A háboru azonban keresztül huzta az egyesület számításait. Ez egyesület vezétősége ugyanis jóváhagyás végett a miniszterhez terjesztette fel az alapszabályokat. Igaz ugyan, hogy a

felterjesztés még májusban történt, de csak most került elintézés alá az ügy. Most pedig a háborura való tekintettel új egyesületet alakítani egyáltalán nem lehet és a miniszter ezen az alapon visszaküldte kormányhatósági záradékolás nélkül az alapszabályokat.

* Különvonatok a vásárra. Holnap, hétfőn, szeptember 14-én kezdődik az országos vásár. Ez alkalomból Vésztőtől Nagyváradig és vissza Nagyváradtól Vésztőig, — valamint Püspökladánytól Nagyváradig és Nagyváradtól Püspökladányig vásári vonatok közlekednek. A vásári vonat Vésztőről indul szept. szept. 14-én éjjel 3 óra 25 perckor, Püspökladányból indul éjjel 3 óra 51 perckor. A vásári vonatok menetrendje különben a következő:

Vésztő—Nagyvárad.

Vésztő	ind.	éjjel	3:25
Kótpusztá	érk.	" 3:41	ind. 3:42
Ihráz	"	" 3:55	" 3:56
Dobai-pusztá	"	" 4:06	" 4:07
Komádi	"	" 4:13	" 4:14
Nagytoti-pusztá	"	" 4:25	" 4:26
Körösszakál	"	" 4:42	" 4:48
Körösnagyharsány	érk.	" 4:58	ind. 4:59
Körösszeg	"	" 5:10	" 5:11
Vizesgyán	"	" 5:16	" 5:17
Körösgyéres	"	" 5:32	" 5:33
Ujpalota	"	" 5:45	" 5:46
Biharszentandrás	"	" 5:54	" 5:55
Óssipusztá	"	reggel 6:04	" 6:10
Nagyvárad	"	" 6:26	" —

Nagyvárad—Vésztő.

Nagyvárad	ind.	du	—	5:05
Óssipusztá	érk.	du 5:19	ind. du	5:23
Biharszentandrás	"	" 5:30	"	5:31
Ujpalota	"	" 5:39	"	5:40
Körösgyéres	"	" 5:52	"	5:54
Vizesgyán	"	este 6:07	"	6:08
Körösszeg	"	" 1:14	"	6:15
Körösnagyharsány	"	" 6:25	"	6:26
Körösszakál	"	" 6:36	"	6:47
Nagytotipusztá	"	" 7:03	"	7:04
Komádi	"	" 7:15	"	7:16
Dobai-pusztá	"	" 7:21	"	7:22
Ihráz	"	" 7:33	"	7:34
Kótpusztá	"	" 7:47	"	7:48
Vésztő	"	" 8:03	"	este

Püspökladány—Nagyvárad.

Püspökladány	ind.	éjjel	3:51
Báránd	érk.	" 4:07	ind. 4:09
Sáp	"	" 4:27	" 4:32
Berettyóújfalú	"	" 4:55	" 5:00
Mezőpeterd	"	" 5:14	" 5:15
Biharkeresztes	"	" 5:30	" 5:31
Ártánd. f.mh.	"	" —	" 5:39
Bors m. r. h.	"	" 5:50	" 5:11
Biharpüspöki	"	reggel 6:00	" 6:01
Nagyvárad	"	" 6:14	" —

Nagyvárad—Püspökladány.

Nagyvárad	ind.	du	5:00
Biharpüspöki	érk.	" 5:13	ind. 5:14
Bors m. r. h.	"	" 5:24	" 5:25
Ártánd f. m. h.	"	" —	" 5:38
Biharkeresztes	"	" 5:47	" 5:49
Mezőpeterd	"	este 6:07	" 6:08
Berettyóújfalú	"	" 6:25	" 6:31
Sáp	"	" 6:57	" 6:59
Báránd	"	" 7:19	" 7:20
Püspökladány	érk.	" 7:39	este

* Halálozás. Dudás Kálmán fia, Dudás László hosszas szenvedés után elhunyt. Életének tavaszán ragadta el a halál a reményteljes ifjut. Temetése folyó hó 14-én d. u. 4 órakor fog végbemenni a bihar megyei közkörházból. Elhunytát kiterjedt rokonsága gyászolja.

* Felhívás az iparosokhoz. Az Ipartestületi Asztaltársaság tagjait tisztelettel felkérem, hogy folyó hó 15-én, azaz kedden este 8 órakor az összejöveteleink rendes helyen (Arany Sas vendéglő nagyter-

mében) minél nagyobb számmal megjelenjenek, hogy kulturális és segélyző akciókat a megkezdett uton tovább folytathassuk. Ez uton közlöm még, hogy rendes heti össze-jöveteleinket a jövőben is mindenkor kedden este az Arany sas vendéglő termében tartjuk meg. Tisztelettel Czeglédy Jeremiás, elnök.

* Az iskolák sajnos nem fognak megnyitni, a **Donát-féle** kereskedelmi magán-tanfolyam azonban rendes időben kezdi a tanítást. Aki nem akar a tanulásban visszamaradni, **siessen** beiratkozni. A fiú és leány tanítás külön-külön történik.

x **A legjobb akaratú kérem** győződjön meg a világhírű Rádium Bohémia Japán Roma hegedű hur különlegességeiről. Gramofon lemez újdonságok Király, Fedák, Rózsa, Környei, Fráter nagyszerű felvételei. Saját készítményű modern cimbalnok, gramofon, hegedű és az összes hangszerek javítása olcsón SIMON GYULA Rákóczi-ut 22. hangszerkészítő.

x **A legújabb párisi kalap-újdonságok** egyedül KOHN HELEN kalap-üzletében kaphatók, Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésebb és a legújabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-színház művésznőinek kalapszállítója. Atalakitásokat modellek után vállal.

* **Aszódi Mihály** Trieszti kávé tea rum közvetlen behozatali üzlete Nagyvárad Kossuth utca és Rákóczy ut. Csokoládé Király fiók üzletem Kugler Gerbaud bonbonokkal, felszerelve budapesti árakkal, a vásárló közönséget értesítem, hogy nemesfajú kávéim megérkeztek, a kávéfogyasztók élvezettel vásárolják Aszódy 8 féle zamatu pörkölt kávéját mely izre és zamatra utánozhatatlan. Cukorkáim, teáim, konyak likőrök, runok, elsőrendű áruk, üzletemben nagy mennyiségű szalámi kapható, kocka cukor, por cukor, szardiniák, dzsemek, igen édes csemege szálló postán 5 kgos kasarakban szállítható. Tisztelt vevőim értesítem, hogy a vasúti szállítás megkezdődött ismét minden a régi árban kapható üzletemben úgy a Kossuth-utca mint a Rákóczy-uton, Motor üzemű kávépörköldő a kirakatban látható. Katonák részére málnaszörp, Kristály limonábe és uti cukorkák

* **Több egyszobás lakás kiadó.** Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

* **Női parthi fél cipők** fekete és barna színben K. 5-ért, szürke szarvasbőr cipők K. 5-ért. Saját készítményű fiú boksz cipő K. 7, férfi boksz v. chevró fűzős v. zúgos K. 9. Női egész cipő K. 8, női amerikai egész cipők nagy választékban, ugyisint minden uridivatcikk a legjutányosabban szerkezhető be Fekete Jenőnél Szentjános-utca 3. Kispipa mellett.

* **Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár** r. t. (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedése alá, takarékbetétkönyvecskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.

„The Roosevelt Shoe“
amerikai cipők

12.50 és 16.50 kizárólag

Reichard Dezső
cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

Legújabb táviratok.

Öszentsége béke akciója.

Róma, szept. 12. A pápának a világbéke érdekében eddig közzé tett fölhívása előfutárja volt a Szentszék két irányu béke-akciójának. Az akciók közül az egyik egy encyklika a világ összes püspökéhez s abban főképp a béke gondolatával, a keresztény népek testvériségével foglalkozik Öszentsége. A másik irányu, inkább gyakorlatibb akció, a pápának közvetlen iniciatívája a békére a különböző kormányoknál. Ennek a keresztül vitele szintén megkezdődött s célja az, hogy az egyes kormányok szüntessék meg a harcokat és egy békekonzferenciát vagy egy békebírószágot alakítva, azon intézzék el függő kérdéseiket. A „Tribuna“ állítólag arról is értesül, hogy a pápa bucsuaudenciáján azzal bocsátotta el a bibornokokat: Készítsék el odahaza a talajt a béke gondolatára s tegyenek az elért eredményekről jelentést, miatt a pápai diplomácia Magyarország Ausztriában, Bajorországban és Belgiumban hasonló értelemben fog működni. Sőt az sines kizárva, hogy a newyorki pápai delegátus már megbízást kapott, hogy Wilson elnöknel egy választott bíróság kérdésében tegyen lépéseket.

Ágyuk a parlament előtt.

Budapest, szept. 12. Ma délután 16 ágyut szállítottak a parlament előtti térre. Az ágyukat derék csapataink az oroszoktól zsákmányolták. Az érdekes zsákmányoknak a rossz idő dacára sok nézője akadt.

Beszélő számok.

Berlin, szeptember 12. A Wolfügynökség jelenti: a nagyvezérkar közlése szerint szeptember 11-ig Németországban kerek szám 220.000 hadifoglyot helyeztek el a különböző foglyotáborokba. A foglyok következőképpen oszlanak meg a franciák 1686 tiszt, 85700 közember; oroszok 1890 tiszt 91400 közember; belgák 740 tiszt, 30200 közember; angolok 160 tiszt, 2350 közember. A fogoly tisztek között van 2 francia tábornok, az orosz foglyok közt kettő vezénylő és 13 más tábornok, a belga foglyok között van Lüttich parancsnoka; további nagyszámu fogoly utban van a különböző táborok felé. (A miniszterelnökségi sajtóosztályból.)

Az északi harctérről.

Sajtó hadi szállásról jelentik: (Tud. cenz. távirata.) A hadisajtó tudósítók szállásukról autókon a harc vonalba indultak. Az ágyudörgés a csatatérről 20 kilométerre hallatszik, de a lakosság igen nyugodt. Az utakon a porban gyerekek játszanak.

Csapataink élelmezése kitünő. A községen túl több ezer szekéren szállítják seregeink minden részéhez az élelmet.

Egy erdőért heves harcot vívtak seregeink. Különösen a tüzéség harca igen erős. Gyalogságunk lövészárkokból tüzel órák hossza óta. Éjféli előtt roham volt

melyben az oroszok fákra erősített gépfegyverek tüzevel fogadták seregeinket. Végre is kiver-tük őket. 1200 foglyot ejtettünk, hadi anyagot zsákmányoltunk.

A rohamban különösen a szé-kely honvédek s a tiroli vadászok tüntek ki.

Az előrenyomulás sikeresen halad előre.

Az amerikasok sorsa.

Budapest, szept. 12. (Tud. cenz. táv.) Kardos Rózi ma reggel Amerikából hazaérkezett. Elmondja, hogy Barabás Bélával, Héderváry Lehel-vel és Buza Barnával egy hajón utazott hazafelé. A hajó hollandus kapitánya 1200 utasát a franciák kezébe szolgáltatotta. A képviselők közül Héderváryt és Buzát letartóztatták, Barabást pedig, mint az inparlamentális konferencia tagját, szabadon eresztették. Előzőleg azonban egy napig mindnyájukat kaza-matákba zárták és éhezettették.

A belga csöcselék.

Berlin, szept. 12. (Tud. cenz. távirata.) Bresztben a belga csöcselék a szállított foglyokat kövekkel megdobálta.

TANÜGY

Tanévnyitás a kir. kath. jogakadémián. A nagyvárad kir. kath. jogakadémiára a beiratkozások folyó évi szeptember hó 30 ik napjáig bezárólag a dékánál, illetőleg szeptember 12-től október 3-ig bezárólag az egyes tanároknál eszközöltenek. Ezen határidőn túl csak indokolt esetben történhetik fölvétel. A hadbavonult hallgatók levélbeli vagy megbízott utján való jelenkezésre előjegyzésbe vétetnek.

A dékáni hivatal naponként 9-12-ig minden kérdésben megadja a szükséges fölvilágosításokat.

A „Veni sanete“ szeptember hó 15 ik napján d. e. 10 órakor lesz a premontréi templomban. Az előadások szeptember hó 16 ik napján kezdődnek meg a nagyvárad Katholikus Kör termében (Szilágyi Dezső-utca 5 szám) Nyomatott tanrend a dékáni hivatalban kapható. Nagyvárad, 1914. szeptember 12. A dékán.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

13-án Vasárnap délután: Ingyenciók, este: Az arany kakas.

Vasárnapi előadások. Vasárnap ismét két előadást tart a Szigligeti színház. Délután fél 4 órai kezdettel a legmérsékeltebb helyárrakkal az „Ingyenciók“ adják, ezt az eredeti énekes népszínművet, amely a fővárosi élet tipikus alakjait eleveníti meg az ő sajtóságos korhű kereteiben. Vasárnap este 8 órai kezdettel egy kiváló énekes bohózatot az „Aranykakas“ hozzák színre, mely annak idején valósággal slágere vált egy a fővárosi valamint az összes vidéki színpadoknak. A jövő hét legközelebbi előadását szeptember hó 16 ikán szerdán tartja a színtársulat, mely alkalommal Drégei egyik kiváló bohózata a „Szerencse fia“ kerül színre.

NYILTÉR

A Donát-féle

keresh. magántanfolyamon

uj tanfolyamok kezdődnek és pedig gyors- és építésre (előrehaladottabbaknak külön íeméltóórák) szépítésre (magyar és német szépítés valamint rondítás) egyszerű, fette- és amerikai könyvvelre (gy korlati alajon) közöns. és kereskedelmi szám an, magyar és német levelezés német nyelvre (társalgási gyakorlat).

Vidéki szülőknek

külön figyelmébe ajánljuk a tanfolyamot, ahol még egy néhány felső kereskedelmi- vagy polgári iskola látogató tanuló teljes ellátást kaphat. A gyermekek tanulmányai szigoruan lesznek ellenőrizve; zongora, hegedű tanítás a házba. Magánvizsgákra, össze vont polgári iskolai vizsgákra felkészítés mellett előkészítem Bejelentések elfogadtatnak naponta.

Külön esti tanfolyamok

Mérsékelt tandíjak!

A tanfolyam vezetője:

DONÁT M. KÁROLY.
Szabadság-utca 3.

22904—1914 szám.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur f. évi szept. 1-én kelt 14310/1914 eln. számú körrendelete értelmében közhírré teszem, hogy ő császári és apostoli királyi Felsége Wienben 1913. évi május hó 2-án kelt legfelsőbb elhatározásával Legkegyelmesebben a következőket méltóztatott elrendelni:

1. Mindazoknak a magyar állampolgároknak, akik a mozgósítási hirdetmény közzététele előtt elkövetett következő büncselekmények, ugymint: az állittatásnak vagy felülvizsgálatásnak elmaradás által való meghintása vagy az ujoncállitás elől való szökés vagy a katonai szolgálat kikerülése miatt elítéltettek vagy bünvádi eljárás alá vonattak, a büntetés, amennyiben az még végrehajtva nincs, illetőleg a további bünvádi eljárás és a büntetés, valamint a szolgálati kötelezettség meghosszabbítása elengedtetik.

Azoknak az egyéneknek, akik az első bekezdésben említett, a mozgósítási hirdetmény kihirdetése előtt elkövetett büncselekmények egyike vagy másika miatt üldözöttek, vagy emiatti üldözöttek várhatják, a bünvádi eljárás és büntetés, valamint a szolgálati kötelezettség meghosszabbítása abban az esetben elengedtetik, ha ők a rájuk eső állittaskötelezettségnek, illetőleg törvényes szolgálati kötelezettségüknek magukat alávetik és e célból illetőségű helyük politikai hatóságánál haladéktalanul személyesen jelentkeznek.

A bünvádi eljárás és büntetés elengedése a büntársakra és a bünrészesekre nem terjed ki.

Azok a visszavándorlók, a kik a 3. korosztályból való kilépés után soroztatnak be, csak azon év december 31-ig szolgálatkötelesek, amelyben 33. életévüket betöltik.

A közkegyelem azokra az egyénekre is kiterjed, akik az első bekezdésben felsorolt büncselekmények valamelyikét a jelenleg érvényes védtörvény hatálya lépte előtt követték el.

2. A magyar honvédség állományába tartozó mindazoknak az egyéneknek, akik a mozgósítási hirdetmény közzététele előtt elkövetett szökés vagy katonai behívási parancs iránti engedetlenség miatt bünvádi eljárás alatt állanak, büntetőbírószálgilag üldözöttek vagy büntetőbírószálgilag üldözést avagy fegyelmi fenytést várhatnak, a további büntetőbírószálgilag eljárás és a büntetés elengedtetik, és pedig azoknak, akik távol vannak, oly feltétel mellett, hogy katonai szolgálati kötelezettségük teljesítése végett haladéktalanul bevonulnak: azok azonban, akik rendfokozatot viselnek és bevonulásuk idejében mint szökevények már szabályszeruen állományon kívül helyezettek, rendfokozatukat elvesztik.

A szökésben töltött idő a szolgálati időbe beszámítandó.

A bünvádi eljárás és büntetés elengedése a büntársakra, részesekre és azokra, akik a szökésre vagy a katonai behívási parancs iránti engedetlenségre való csábításban váltak büncselekké, nem nyer alkalmazást.

3. A közkegyelemre méltott büncselekményeknek más büncselekményekkel való összetalálkozása, ha ítélet még nem hozatott az illető egyéneknek közkegyelemben való részesítését nem zárja ki: az utóbb említett büncselekményekért azonban felelősek maradnak.

Ellenben kivéetnek a közkegyelem alól azok, a kik valamely az 1. pont szerint közkegyelemre méltott büncselekmény és egyidejűleg más büncselekmények miatt is már elítéltettek; ily egyénekre nézve azonban méltánylást érdemlő körülmények fenforgása esetében külön kegyelmezési javaslatok tehetők.

A ca. és kir. közös hadsereg és a cs. és kir. haditengerészet állományába tartozó mindazoknak az egyéneknek, akik a mozgósítási hirdetmény közzététele előtt elkövetett szökés vagy katonai behívási parancs iránti engedetlenség miatt bünvádi eljárás alatt állanak, büntetőbírószálgilag üldözöttek, vagy büntetőbírószálgilag üldözést vagy fegyelmi fenytést várhatnak, a további: büntetőbírószálgilag eljárás és a büntetés elengedtetik, és pedig azoknak, akik távol vannak, oly feltétel mellett, hogy katonai szolgálati kötelezettségük teljesítése végett haladéktalanul bevonulnak, azok azonban, akik rendfokozatot viselnek és bevonulásuk idejében mint szökevények már állományon kívül helyezettek rendfokozatukat elvesztik.

A szökésben töltött idő a szolgálati időbe beszámítandó.

A bünvádi eljárás és büntetés elengedése a büntársakra, részesekre és azokra, akik a szökésre vagy a katonai behívási parancs iránti engedetlenségre való csábításban váltak büncselekké, nem nyer alkalmazást.

A közkegyelemre méltott büncselekményeknek más büncselekményekkel való összetalálkozása az illető egyéneknek közkegyelemben való részesítését nem zárja ki, az utóbb említett büncselekményekért azonban felelősek maradnak.

Az osztrák állampolgárookra és a bosnyák-hercegovinai tartományi illetőséggel bíró egyénekre hasonló közkegyelem rendeltetett el.

A fentiekben meghirdetett amnestia alapján felhívom mindazokat a hadköteleseket, akik ezen közkegyelemben részesülni akarnak, hogy a rájuk eső állittaskötelezettségnek illetőleg törvényes szolgálati kötelezettségnek vessék magukat alá s ezen célból a város katonai ügyosztályánál haladéktalanul személyesen jelenkezzenek, ahol jelentkezésükről jegyzéknyv fog felvétetni, a személyes jelentkezés megtörténte pedig vagy a bemutatott személyes okmányon vagy a kiállittandó „Tanúsítványban» fog igazoltatni.

Nagyvárad, 1914 szeptember hó 9.

Rimler Károly s. k.
polgármester.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

24243—1914.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, mint I-ső foku iparhatóság a kereskedelemügyi magy. kir. Miniszter 62420—1914 szám alatt kelt rendelete alapján, az érdekeltek mihezartása végett ezenlő közhírré teszi, miszerint a benzin motorral dolgozó kisiparosok részére szükséges adómentes motorbenzin piaci és mérsékelt eladási vagyis a kisiparos által fizetendő ára folyó évi augusztus 15 étől kezdődőleg folyó évi szeptember végéig métermázsáként 28, Huszonnyole koronában alapította meg oly megjegyzéssel, hogy a mennyiben az utóbb említett időpontig a rendes viszonyok be nem állanak, és a jelenlegi 24 koronás árra visszatérni nem is lehetne, a most megállapított 28 koronás ár a folyó évi december hó végéig emelhető nem lesz.

Nagyvárad, 1914. augusztus 28.

Gerő,
rendőrkapitány.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

25034—1914. szám.

Hirdetmény.

Vett értesülés szerint az állomásról elvonult honvédek és népfelkelők az elhagyott szálláskörletekben különféle, kisebb-nagyobbmennyiségű ruházati felszerelési és fegyverzeti cikkeket hagytak vissza.

Ebből folyólag felhívom mindazon háztulajdonosokat, kiknél ilyen felszerelési és fegyverzeti cikkek visszamaradtak volna, hogy ezen cikkeknek a rendőrhatalósághoz leendő beszolgálatása végett haladéktalanul gondoskodják. Elegendő az is, ha a náluk visszamaradt tárgyokról a rendőrhatalóságot távbeszélő avagy levelezőlap útján értesítik.

Nagyvárad, 1914. szeptember 10.

Gerő,
rendőrkapitány.

22374—1914. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 14372--1914. eln. számú körrendelete folytán közhírré teszem, hogy a hadiszolgálatokról szóló 1912. évi LXVIII. t.-c. 22. § a alapján a fegyveres erő szükségleteire szállított élelmezési cikkekért megállapított s a honvédelmi miniszter ur 11683—1914. eln. számú rendeletével a törvényhatóságnak megküldött s általam hirdetményileg közzé tett kimutatásban foglalt térítési tételek közzül az alább felsoroltakat a honvédelmi miniszter ur az idézett törvény 22 §-ának utolsó bekezdése értelmében s az ár megállapítás óta mutatkozott piaci áralakulások alapján a következőkben módosította, illetőleg ujabban a következőképpen állapította meg:

Buzáért	métermázsáként	29-50 K.
árpáért	" "	18— K.
tengeriért	" "	17-50 K.
rizsért	" "	50— K.
árpa kásáért	" "	40— K.
daráért	" "	44— K.
babért	" "	40— K.
lencsért	" "	60— K.
borsóért	" "	45— K.
kávéeért	" "	320— K.
cukorért	" "	95— K.
szénáért	" "	11-50 K.

Nagyvárad, 1914. szeptember 10-én.

Rimler Károly s. k.,
polgármester.

Biharvármegye alispánjától.

ad. 15200—1914.

Hirdetmény.

A legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagoknak az 1915. évre érvényes névjegyzékét Biharvármegye igazoló választmánya összeállítván, felhívom a törvényhatóság területén adót fizetőket, hogy a névjegyzék ellen esetleg benyújtandó felebbezéseiket 1914. évi szeptember hó 30-ig Biharvármegye állandó bíráló választmányához címezve hozzam adják be.

A névjegyzék a vármegye székházának I-ső emelet alispáni hivatal 4-ik számú szobájában van közszemlére kitéve.

Nagyvárad, 1914. szept. 9-én.

Fráter Barnabás
alispán.